

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **A. S.**, zastoupená Mgr. Vítězslavem Dohnalem, advokátem se sídlem Klokotská 103/13, Tábor, proti žalovanému: **Český báňský úřad**, se sídlem Kozí 748/4, Praha 1, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 8. 2024, č. j. 55 A 13/2024-39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 6 135 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího právního zástupce, Mgr. Vítězslava Dohnala, advokáta.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Obvodní báňský úřad pro území kraje Karlovarského vydal v řízení o návrhu společnosti Sedlecký kaolin a.s. [organizace ve smyslu zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), v relevantním znění (dále jen „horní zákon“)] rozhodnutí ze dne 27. 6. 2019, č. j. SBS 38597/2018/OBÚ-08 (dále též „první rozhodnutí obvodního báňského úřadu“), kterým stanovil dobývací prostor M. I o celkovém plošném rozsahu 0,634119 km² pro těžbu výhradního ložiska vyhrazeného nerostu kaolin, ložisko M.-Z., ev. č. ložiska X, na stanovených pozemcích nacházejících se v k. ú. M. Hranice dobývacího prostoru byly určeny uvnitř chráněného ložiskového území M.-Z. a jsou dostupné prostřednictvím veřejné mapové aplikace České geologické služby Surovinový informační systém na adrese <https://mapy.geology.cz/suris/>, identifikační číslo dobývacího prostoru XA.

[2] Žalobkyně spoluvlastní pozemky parc. č. XB, XC, XD a XE v k. ú. M., které leží v blízkosti hranic stanoveného dobývacího prostoru. Součástí pozemku parc. č. XC je garáž, součástí pozemku parc. č. XE je rodinný dům č. p. XF.

[3] Žalobkyně podala spolu s dalšími osobami proti prvnímu rozhodnutí obvodního báňského úřadu odvolání. Žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 4. 2021, č. j. SBS 29351/2019/ČBÚ-21/13 (dále též „první rozhodnutí žalovaného“), odvoláním napadené rozhodnutí zčásti změnil (upřesnil znění podmínek) a ve zbytku ta odvolání, která shledal přípustnými, zamítl a první rozhodnutí obvodního báňského úřadu potvrdil. Odvolání žalobkyně a řady dalších osob žalovaný zamítl jako nepřípustná, neboť podle jeho názoru žalobkyně ani tyto další osoby nebyly dle § 28 odst. 2 horního zákona účastníky řízení o stanovení dobývacího prostoru.

[4] Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 27. 8. 2021, č. j. 59 A 8/2021-134 (dále též „první rozsudek krajského soudu“), na základě žaloby podané žalobkyní a dalšími fyzickými i právnickými osobami první rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Zdůraznil, že při vymezení účastníků řízení o stanovení dobývacího prostoru bylo třeba požadavek možného přímého dotčení práv podle § 28 odst. 2 horního zákona interpretovat v souladu s výkladem, který se v dlouhodobé rozhodovací praxi správních soudů ustálil u stejného požadavku týkajícího se téměř totožného vymezení účastníků územního řízení podle § 85 odst. 2 písm. b) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v relevantním znění (dále jen „starý stavební zákon“). Právo být účastníky řízení tak měly nejen osoby s právem k pozemku, na němž měl být dobývací prostor stanoven, ale i jiné osoby mající právo k pozemku či stavbě mimo hranice dobývacího prostoru, mohlo-li být toto jejich právo rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčeno (např. z důvodu imisí hluku, prachu ze samotné činnosti nebo zvýšené intenzity automobilové nákladní dopravy). Možnost přímého dotčení práv k pozemkům nemohla být vyloučena pouze tou skutečností, že předmětem rozhodování nebylo ještě povolení hornické činnosti, ale „pouze“ stanovení dobývacího prostoru. Otázku, zda je mj. žalobkyně účastníkem řízení o stanovení dobývacího prostoru ve smyslu uvedeného výkladu, měly orgány státní báňské správy zjistit na základě konkrétních okolností daného případu.

[5] Následně žalovaný rozhodnutím ze dne 29. 4. 2022, č. j. SBS 29351/2019/ČBÚ-21/16, první rozhodnutí obvodního báňského úřadu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Ten poté rozhodl usnesením ze dne 2. 3. 2023, č. j. SBS 10129/2023/OBÚ-08, že žalobkyně není účastnicí řízení o stanovení dobývacího prostoru, s odůvodněním, že žalobkyně neměla vlastnické ani jiné právo k pozemkům nebo stavbám, které se nacházejí v dobývacím prostoru nebo s ním sousedí. Obvodní báňský úřad poukázal i na stanovisko Ministerstva životního prostředí k posouzení vlivů záměru na životní prostředí ze dne 31. 3. 2015, č. j. 773/500/15, 23290/ENV/15, které se týkalo záměru stanovení dobývacího prostoru M. I a jehož platnost byla prodloužena stanoviskem Ministerstva životního prostředí ze dne 22. 4. 2022, č. j. MZP/2022/500/835. Podle tohoto stanoviska, které bylo zpracováno podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění účinném do 31. 12. 2023, totiž nemohlo stanovení dobývacího prostoru zasáhnout do cizího vlastnického nebo jiného práva nad míru přiměřenou poměrům. Obvodní báňský úřad z tohoto závazného stanoviska vyvodil také to, že

pokračování

žalobkyně není účastnicí řízení o stanovení dobývacího prostoru ani dle výkladu, který zaujala ustálená rozhodovací praxe správních soudů k účastenství v územním řízení dle § 85 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona. Samotná těžební činnost a s ní spojená nákladní automobilová doprava totiž mohly být dle obvodního báňského úřadu vykonávány „až na základě případného rozhodnutí vydaného v rámci dalšího návazného řízení“.

[6] Žalovaný na základě odvolání žalobkyně toto usnesení rozhodnutím ze dne 27. 6. 2023, č. j. SBS 17740/2023/ČBÚ-21/1, zrušil a vrátil věc obvodnímu báňskému úřadu k novému projednání. Nepovažoval totiž posouzení možnosti přímého dotčení práv provedené obvodním báňským úřadem za dostačující. Uvedl, že obvodní báňský úřad věcně neposoudil otázku, zda mohla práva žalobkyně k pozemkům být dotčena vlivy záměru na stanovení dobývacího prostoru. Pouhý odkaz na stanovisko k posouzení vlivů na životní prostředí pro tento účel nepostačuje.

[7] Obvodní báňský úřad znovu rozhodl usnesením ze dne 13. 11. 2023, č. j. SBS 51189/2023/OBÚ-08 (dále též „třetí rozhodnutí obvodního báňského úřadu“), že žalobkyně není účastnicí řízení o návrhu na stanovení dobývacího prostoru. Stanovení dobývacího prostoru totiž dle obvodního báňského úřadu ještě neznamená, že v něm bude prováděna hornická činnost, při které mohou vznikat prach a hluk a dále též vibrace, doprava atd. Tu lze zahájit až po vydání příslušného povolení obvodním báňským úřadem. Ze stejného důvodu nemohl být ovlivněn ani vodní režim v území či zasaženo do přírody a krajiny. Vlastnické nebo jiné právo žalobkyně k pozemkům mohlo být negativně dotčeno až hornickou činností v dobývacím prostoru, pro kterou bylo vyžadováno další povolení. Přehlédnout nešlo ani provedené komplexní posouzení vlivu záměru na životní prostředí, z něhož vyplývalo, že i při stanovení dobývacího prostoru zůstanou poměry v území beze změn a vlastnické právo žalobkyně k pozemkům a stavbám nebude dotčeno.

[8] Následné odvolání žalobkyně zamítl žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 3. 2024, č. j. SBS 09632/2024/ČBÚ-21 (dále též „třetí rozhodnutí žalovaného“), kterým potvrdil třetí rozhodnutí obvodního báňského úřadu a ztotožnil se s jeho závěry. I podle žalovaného stanovení dobývacího prostoru neměnilo poměry v lokalitě a způsob využití pozemků žalobkyně zůstal zachován. Srovnání s územním řízením, které dříve učinil krajský soud, nebylo podle žalovaného rozhodné s ohledem na změnu zákonné úpravy, která nastala v průběhu řízení. Dne 1. 7. 2023 totiž nabyla účinnosti novela horního zákona provedená zákonem č. 152/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění zákona č. 195/2022 Sb., a některé další související zákony, v relevantním znění (dále jen „zákon č. 152/2023 Sb.“), podle které již není stanovení a změna dobývacího prostoru rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, pročez již není možné použít na vymezení okruhu účastníků řízení o stanovení dobývacího prostoru úvahu obsaženou ve starém stavebním zákoně. Všechny žalobkyní tvrzené vlivy podle správního orgánu I. stupně souvisely až s případnou hornickou činností.

[9] Krajský soud na základě žaloby podané žalobkyní shora uvedeným rozsudkem ze dne 28. 8. 2024, č. j. 55 A 13/2024-39, zrušil třetí rozhodnutí žalovaného i třetí rozhodnutí obvodního báňského úřadu a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. V něm má žalovaný vycházet ze závěru, že žalobkyně splňuje požadavky pro účastenství

v daném řízení o stanovení dobývacího prostoru, a je tedy účastníci tohoto řízení podle § 28 odst. 2 horního zákona. Její námitky mají být posouzeny věcně.

[10] Ve vztahu k právní úpravě, která byla účinná v době vydání prvního rozhodnutí žalovaného, dospěl Nejvyšší správní soud k jednoznačnému závěru, že rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru je zároveň rozhodnutím o změně využití území (krajský soud v tomto ohledu odkázal mj. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2024, č. j. 9 As 29/2024-65, všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Stejný právní názor zaujal krajský soud v této věci v prvním rozsudku, který je závazný a již nezměnitelný, neboť proti němu nebyla podána kasační stížnost.

[11] Třetí rozhodnutí žalovaného vycházelo z přesvědčení, že v průběhu řízení se významně změnil horní zákon i úprava rozhodování o změnách ve využití území, v důsledku čehož žalobkyně neměla být považována za osobu, jejíž vlastnická či jiná práva k pozemkům nebo stavbám mohou být stanovením dobývacího prostoru přímo dotčena ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona. Krajský soud však byl toho názoru, že nové znění rozhodných právních předpisů v posuzované věci použito být nemělo kvůli přechodným ustanovením § 330 odst. 1 ve spojení s § 334a odst. 3 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový stavební zákon“). Místo toho měla být použita zákonná úprava účinná do 31. 12. 2023, včetně § 80 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona, podle něhož bylo rozhodnutí o změně využití území vyžadováno i při stanovení dobývacího prostoru. Tato normativní vazba mezi oběma řízeními zůstala dle krajského soudu zachována navzdory tomu, že ji § 27 odst. 6 horního zákona, ve znění po novele provedené zákonem č. 152/2023 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2023, již výslovně nezmiňoval. Změna tedy nenastala ani v období od 1. 1. 2024. Nynější řízení o stanovení dobývacího prostoru proto po uvedeném dni neztratilo povahu řízení o změně využití území a žalovaný měl rozhodnout podle starého stavebního zákona.

[12] Krajský soud dále konstatoval, že zásadě prevence a předběžné obezřetnosti odpovídá co nejdřívejší posouzení všech aspektů dobývání ložiska, které v dané fázi posoudit lze. Samotné rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru již počítá s následnou realizací hornické činnosti. V řízení o stanovení dobývacího prostoru je proto třeba posoudit všechny s tím spojené otázky. Pouze ty otázky, které skutečně souvisí jen s konkrétním způsobem dobývání ložiska, lze posuzovat v navazujícím řízení o povolení hornické činnosti podle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, v relevantním znění (dále jen „zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě“). Podle krajského soudu lze v tomto ohledu přiměřeně vycházet též z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2018, č. j. 1 As 76/2018-60, bodu 55, nebo z již zmiňovaného rozsudku ze dne 30. 5. 2024, č. j. 9 As 29/2024-65. Krajský soud rovněž zdůraznil, že předmětem přezkoumávaných rozhodnutí nebylo vlastní vypořádání střetu dotčených zájmů, ale jen rozhodnutí o účastenství žalobkyně v řízení o stanovení dobývacího prostoru. Ustanovení § 28 odst. 2 horního zákona slouží k vymezení okruhu účastníků na základě kritéria spočívajícího v možnosti (potencialitě) přímého dotčení práv, neplyne z něj však taková podmínka účastenství, podle níž by práva dané osoby skutečně musela být přímo dotčena či omezena, tím méně pak, že by muselo jít o dotčení nepřípustné. Tyto otázky je třeba k námitkám takového účastníka řízení posoudit až v rozhodnutí o věci samé.

pokračování

[13] Žalovaný ve svém třetím rozhodnutí uvedl, že stanovení dobývacího prostoru nemělo za následek žádnou změnu poměrů v lokalitě, protože nemohlo způsobit přímé dotčení práv žalobkyně k jejím pozemkům. To ale podle krajského soudu neznamená, že tyto pozemky nemohou být přímo dotčeny těžbou v podobě, která je zřejmá již v nynější fázi řízení. Krajský soud totiž upozornil, že podle katastrální mapy a zákresu navrhovaného dobývacího prostoru M. I se pozemky žalobkyně nacházejí v bezprostřední blízkosti hranic navrhovaného dobývacího prostoru. Z žádosti o stanovení dobývacího prostoru vyplývá, že mají být prováděny skryvkové práce za použití rypadel a nákladních automobilů včetně kloubových damprů. Prováděny mají být rovněž vlastní těžební práce za použití rypadel a nakladačů. Vytěžený nerost má být převážěn ke zpracování pomocí nákladních automobilů. Předpokládaný způsob těžby a její přímé dopady tak bylo dle krajského soudu možné posuzovat z hlediska zákonných limitů prašnosti a hluku již za současného stavu řízení. Možné ovlivnění hladiny spodní vody, na které krajský soud upozorňoval již ve svém prvním rozsudku, jakož ani ovlivnění možnosti využívat studnu, kterou žalobkyně dle svého tvrzení užívá, orgány státní báňské správy také nijak nevyloučily. Krajský soud proto uzavřel, že žalobkyně prokázala, že má nárok být účastnicí daného řízení o stanovení dobývacího prostoru dle § 28 odst. 2 horního zákona.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobkyně

[14] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, ve které navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Neztotožňuje se s právním názorem krajského soudu, že řízení o stanovení dobývacího prostoru bylo i po 1. 1. 2024 zároveň řízením o změně využití území, které se má dokončit podle starého stavebního zákona. Má za to, že zákonodárce zřejmě omylem nepromítl změnu horního zákona provedenou zákonem č. 152/2023 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2023, i do starého stavebního zákona, protože po dobu od 1. 7. 2023 do 31. 12. 2023 dle jeho názoru existovala ve vztahu k řízení o stanovení dobývacího prostoru „*nekonzistentní právní úprava*“. Tato nekonzistentnost byla dle stěžovatele napravena až s účinností nového stavebního zákona. Jelikož ten již ke stanovení dobývacího prostoru žádné povolení či rozhodnutí nevyžaduje, je stěžovatel přesvědčen, že by měl být z přechodných ustanovení k novému stavebnímu zákonu ve věci analogicky použit § 330 odst. 2, nikoli § 330 odst. 1 nového stavebního zákona. Z uvedených důvodů stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že okruh účastníků řízení o stanovení dobývacího prostoru má být určen v souladu s výkladem § 85 starého stavebního zákona.

[15] Stěžovatel pokračuje, že stanovením dobývacího prostoru, resp. udělením oprávnění k dobývání, nemohou být dotčena práva mimo stanovený dobývací prostor, neboť jím není povolována žádná činnost, která by mohla ovlivnit či změnit poměry v lokalitě. Stanovení dobývacího prostoru dle stěžovatele nemění podmínky v území, nepůsobuje zvýšení prašnosti či hluku ani snížení spodních vod, nemění ráz krajiny a nemůže ani způsobit snížení ceny nemovitostí patřících žalobkyni. Všechny tyto vlivy může dle stěžovatelova názoru způsobit až hornická činnost, tj. otvírka, příprava a dobývání, jejíž povolení není předmětem řízení o stanovení dobývacího prostoru, ale až navazujícího řízení o povolení hornické činnosti dle zákona o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Této argumentaci odpovídá i již zmíněné stanovisko o posouzení vlivu záměru na životní

prostředí. I když žalobkyně neměla dle stěžovatele právo být účastnicí řízení o stanovení dobývacího prostoru, není vyloučeno, že bude mít právo být účastnicí případného následného řízení o povolení hornické činnosti. Uvedené skutečnosti krajský soud v napadeném rozsudku dle stěžovatele vůbec nezohlednil, v důsledku čehož věc nesprávně právně posoudil.

[16] Žalobkyně ve svém vyjádření navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Uvádí, že správní soudy podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházejí při svém rozhodování z právní úpravy, která byla účinná v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud proto vycházel z horního zákona ve znění účinném do 30. 6. 2023 a z tehdy účinného starého stavebního zákona, aniž by mohl v probíhajícím soudním řízení zohlednit následné změny zákonné úpravy (žalobkyně odkázala na již opakovaně zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2024, č. j. 9 As 29/2024-65). Analogické použití § 330 odst. 2 nového stavebního zákona, které by vedlo k zásahu do jejích ústavně zaručených práv, v tomto případě práva na spravedlivý proces a práva na ochranu vlastnictví, žalobkyně odmítá. Prostor pro analogii vylučuje i existence výslovného zákonného ustanovení, které situaci, jež je v projednávané věci sporná, řeší.

[17] Žalobkyně je přesvědčena, že jí účastenství v daném řízení o stanovení dobývacího prostoru náleží nehledě na vztah mezi stavebními předpisy a horním zákonem, a to přímo podle § 28 odst. 2 horního zákona. Formulaci o dotčení práv, která je v uvedeném ustanovení obsažena, považuje za obsahově identickou s formulací, kterou starý stavební zákon stanovil pro určení okruhu účastníků územního řízení v § 85 odst. 2 písm. b). Žalobkyně doplňuje, že starý stavební zákon stejně jako aktuální předpisy horního práva rozděloval povolování záměrů do dvou fází a neumožňoval zahájit stavební činnosti již po vydání rozhodnutí v první fázi (tzn. po vydání územního rozhodnutí). Přesto byly účastníky územního řízení i osoby, na jejichž pozemcích se stavba neumisťovala a jejichž vlastnické právo striktně vzato územním rozhodnutím dotčeno nebylo. Tento výklad byl po desetiletí aprobován rozhodovací praxí správních soudů i Ústavního soudu.

[18] O právech k pozemkům ve svém vlastnictví žalobkyně uvádí, že je jisté, že do nich stanovení dobývacího prostoru zasáhne, neboť se bude nacházet v blízkosti až 30 metrů od jejich hranic.

[19] Odkaz stěžovatele na stanovisko k posouzení vlivů záměru na životní prostředí nepovažuje žalobkyně za rozhodný. Souhlasné závazné stanovisko totiž neslouží k vyloučení možného dotčení práv vlastníků sousedních pozemků, nýbrž pouze dokládá absenci nepřiměřeného negativního vlivu na životní prostředí z pohledu předpisů veřejného práva.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[20] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek krajského soudu vzešel (§ 102 s. ř. s.), a jedná za něj pověřený zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání,

pokračování

které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté soud přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadený rozsudek krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[21] Nejvyšší správní soud se téměř totožnou kasační stížností téhož stěžovatele v řízení o stanovení dobývacího prostoru M. I zabýval v nedávném rozsudku ze dne 30. 9. 2025, č. j. 4 As 202/2024-29. K právní úpravě použitelné pro posuzované řízení konstatoval zdejší soud v uvedeném rozsudku následující:

„Stěžovatel netvrdí nesprávnost výkladu krajského soudu ve vztahu k dřívější zákonné úpravě, jen namítá jeho následnou nepoužitelnost. Nejvyšší správní soud se proto při vypořádání této námitky omezil na posouzení významu změn zákonné úpravy, které nastaly do 1. 3. 2024, kdy stěžovatel vydal své třetí rozhodnutí. Právní stav k tomuto dni byl rozhodný i pro přezkum třetího rozhodnutí stěžovatele, který krajský soud provedl v napadeném rozsudku.

V uvedeném období zůstalo beze změn vymezení účastníků řízení o stanovení dobývacího prostoru. Podle § 28 odst. 2 horního zákona jsou těmito účastníky „navrhovatel, fyzické a právnické osoby, jejichž vlastnická práva a jiná práva k pozemkům nebo stavbám mohou být rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčena a obec, v jejímž územním obvodu se dobývací prostor nachází“. Pro stěžovatele má význam právě účastenství osoby, jejíž vlastnické nebo jiné právo k pozemkům nebo stavbám může být rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčeno.

Obdobné vymezení bylo obsaženo v § 85 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona. Ten mezi účastníky řízení zahrnul „osoby, jejichž vlastnické právo nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno“. Poukaz na toto ustanovení má význam pro výklad § 28 odst. 2 horního zákona zejména z toho důvodu, že podle zákonné úpravy účinné do 31. 12. 2023 bylo rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru zároveň rozhodnutím o změně využití území, tedy územním rozhodnutím podle § 77 písm. b) starého stavebního zákona (podrobně srov. rozsudek NSS ze dne 16. 12. 2020, č. j. 4 As 116/2020-99, body 53 a násl., jakož i tam citovanou judikaturu). Tato vazba byla jednoznačně vyjádřena v § 80 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona, který stanovil, že rozhodnutí o změně využití území vyžaduje „stanovení dobývacího prostoru“, jakož i v § 27 odst. 6 horního zákona, ve znění účinném do 30. 6. 2023, podle něhož „stanovení a změna dobývacího prostoru je i rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu“. Přestože bylo posledně uvedené ustanovení k 1. 7. 2023 změněno novelou provedenou zákonem č. 152/2023 Sb. (resp. nahrazeno jeho novým obsahově odlišným zněním), za situace, kdy nadále zůstal účinným § 80 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona, tato změna neměla až do účinnosti nového stavebního zákona na řízení o stanovení dobývacího prostoru vliv. To platí bez ohledu na to, zda byla časová neshoda týkající se účinnosti změn zamýšlena, nebo vznikla spíše nedopatřením zákonodárce při přijímání zákonů souvisejících s rekodifikací stavebního práva. Přinejmenším do 31. 12. 2023 nebyl důvod, aby byl výklad možného přímého dotčení práv v řízení o stanovení dobývacího prostoru co do obecných východisek jiný, než jaký se v tomto období uplatnil v územním řízení.

Nový stavební zákon již neupravuje rozhodování o stanovení dobývacího prostoru. I když však tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2024, a byl tedy účinný i ke dni 1. 3. 2024, pro první měsíce své účinnosti stanovil přechodná období. Podle § 334a odst. 1 nového stavebního zákona, ve znění účinném od 1. 1. 2024, bylo přechodným obdobím i období od 1. 1. 2024 do 30. 6. 2024, v němž podle § 334a odst. 2 a 3 tohoto zákona zůstala v zásadě nadále použitelná úprava podle starého stavebního zákona. Výjimky se týkaly vyhrazených staveb uvedených v příloze č. 3 k novému stavebnímu zákonu, o které v tomto řízení nejde.

Nejvyšší správní soud v návaznosti na výše uvedené shrnutí zákonné úpravy konstatuje, že stěžovatel měl v odvolacím řízení ve věci účastenství v řízení o stanovení dobývacího prostoru v souladu s přechodnými ustanoveními nového stavebního zákona postupovat podle právních předpisů účinných před 1. 1. 2024. Horní zákon měl sice použít ve znění účinném od 1. 7. 2023 do 31. 12. 2023, tedy bez § 27 odst. 6 horního zákona, ve znění účinném do 30. 6. 2023, součástí rozhodné zákonné úpravy však nadále byl § 80 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona, který ke stanovení dobývacího prostoru vyžadoval rozhodnutí o změně využití území. Ke dni 1. 3. 2024, kdy stěžovatel vydal své třetí rozhodnutí, proto nenastala žádná změna zákona, která by se mohla promítnout do jiného výkladu podmínky možného přímého dotčení práv ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona. Námitce stěžovatele týkající se rozhodné zákonné úpravy nelze přisvědčit.

Rovněž se neuplatní § 330 odst. 2 nového stavebního zákona, který stanoví, že „[r]ízení a postupy zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které se týkají záměrů, u nichž není vyžadováno povolení záměru, jiné rozhodnutí nebo úkon podle tohoto zákona, stavební úřad usnesením zastaví; proti tomuto usnesení se nelze odvolat“. Změny využití území, u nichž není vyžadováno povolení záměru, upravuje § 214 nového stavebního zákona, pod který stanovení dobývacího prostoru nelze podřadit.“

[22] Nejvyšší správní soud k těmto závěrům z rozsudku ze dne 30. 9. 2025, č. j. 4 As 202/2024-29, dodává pouze to, že ani v projednávané věci stěžovatel nenamítal nesprávnost výkladu dřívější zákonné úpravy krajským soudem – namítal pouze jeho následnou nepoužitelnost.

[23] Ohledně možnosti přímého dotčení práv žalobkyně k jejím pozemkům se pak stěžovatel omezil pouze na námitku, že rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru nemůže do práv žalobkyně k jejím pozemkům nijak zasáhnout, neboť žádným způsobem nemění podmínky v území, v němž má být dobývací prostor stanoven. Podmínky v tomto území totiž může dle stěžovatelova názoru změnit až navazující rozhodnutí o povolení hornické činnosti. Namítal také, že krajský soud tuto argumentaci v napadeném rozsudku vůbec nezohlednil.

[24] Krajský soud se však s touto argumentací vypořádal již ve svém prvním rozsudku, když v jeho bodě 24 po předchozím vyličení rozhodných argumentů jasně konstatoval: „Přímé dotčení práv ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona není vyloučeno již jen tím, že dosud nedochází k povolení hornické činnosti, ale „pouze“ ke stanovení dobývacího prostoru.“

[25] Stěžovatel proti prvnímu rozsudku krajského soudu, ačkoliv mohl, nepodal kasační stížnost. Závěry tohoto rozsudku jsou proto závazné a Nejvyšší správní soud je již není oprávněn přehodnocovat (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne

pokračování

23. 2. 2022, č. j. 1 Azs 16/2021-50, publ. pod č. 4321/2022 Sb. NSS, bod 39 a tam citovaná judikatura).

[26] Tvrzení stěžovatele, že se krajský soud v napadeném rozsudku s touto jeho argumentací nijak nevypořádal, není pravdivé. Krajský soud totiž stěžovatele o tom, že jeho argumentace v tomto směru je v rozporu se závěry prvního rozsudku krajského soudu, informoval v bodě 33 napadeného rozsudku. Krajský soud se ovšem neomezil pouze na toto konstatování. V následujících bodech napadeného rozsudku vysvětlil, proč možnost přímého dotčení práv žalobkyně k jejím pozemkům ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona, vykládaného v souladu s ustálenou rozhodovací praxí správních soudů k téměř totožně formulovanému § 85 odst. 2 písm. b) starého stavebního zákona, nelze vyloučit, protože je žalobkyně oprávněna být účastnicí řízení o stanovení dobývacího prostoru. Nejvyšší správní soud se navíc s tímto názorem, podle něhož již v rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru se předurčuje řada otázek budoucí těžby (včetně vymezení samotného území dobývacího prostoru), jimiž mohou být přímo dotčeny i okolní pozemky a stavby, plně ztotožňuje.

IV.

Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[28] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch, náleží jí tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložila.

[29] V řízení před Nejvyšším správním soudem byla žalobkyně zastoupena advokátem Mgr. Vítězslavem Dohnalem, takže jí náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v aktuálním znění. Nejvyšší správní soud tak přiznal žalobkyni náhradu nákladů vynaložených na odměnu jejího zástupce ve výši 4 620 Kč za úkon právní služby spočívající ve vyjádření ke kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 5 a § 7 bodem 5 advokátního tarifu, na paušální náhradu hotových výdajů za tento úkon ve výši 450 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu a na částku odpovídající DPH 21 %, celkem tedy 6 135 Kč. K úhradě této částky soud stanovil stěžovateli přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 31. října 2025

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu

